

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Referuntur sententiæ, & prima rejicitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

& rationem essentiae & naturae, quod tamen à Thomistis communiter non admittitur. Sequela Majoris probatur: quia similiter illa non dicuntur de Deo & creaturis aequivoce, sed analogicè, & in creaturis ratio essentiae, non est ratio existentiae; sicut nec ratio essentiae, ratio naturae: haec enim in creaturis realiter, vel saltem virtualiter distinguuntur: Ergo si ex eo quod ratio speciei, naturae, & intellectiois, de Deo & creaturis non aequivoce, sed analogicè dicuntur, & in creaturis ratio speciei, non est ratio naturae, nec intellectiois, liceat inferre, haec virtualiter in Deo distinguuntur: ex eodem principio sequitur, essentiam & existentiam, ac naturam & essentiam, in Deo etiam virtualiter differre.

89. Respondeo ergo secundo, quod quando D. Thomas dicit quod in creaturis ratio sapientiae, non est ratio bonitatis, per ly *ratio sapientiae*, & *ratio bonitatis*, intelligi debet propria ratio formalis illarum perfectionum; intendit enim S. Doctor, quod quia bonitas & sapientia in rebus creatis, ex propria ratione formali distinguuntur, & non ex sola limitatione & potentialitate creaturae: eo quod pertineant ad diversas lineas, & diversa objecta formalia respiciant (ut antea exposuimus) ratione ratiocinata, seu virtualiter in Deo distinguuntur. Unde cum natura, species, & intellectio, ad eandem lineam pertineant, & non differant in rebus creatis ex propria ratione formali, sed ex sola limitatione creaturae, ex hoc D. Thomae testimonio non licet inferre, haec in Deo virtualiter distinguuntur.

90. Objicies tertio contra eandem conclusionem: Ratio objecti terminativi distinguitur virtualiter à divina natura: Ergo & ratio objecti motivi, in qua consistit species intelligibilis. Consequentia tenet ex paritate rationis, Antecedens probatur. Ratio objecti terminativi divinae intellectiois, est ratio veri increati: Sed ratio veri increati distinguitur virtualiter à natura divina: Ergo & ratio objecti terminativi.

Respondeo negando Antecedens, ad cujus probationem, distinguo Majorem: Ratio objecti terminativi, est ratio veri increati, ut contracta ad divinam essentiam, concedo: ut habet rationem transcendentis, & ambit naturam, relationes, & attributa divina, nego. Ad Minorem similiter distinguo: Sed ratio veri increati, ut ambit tam absoluta quam relativa, distinguitur virtualiter à natura divina, concedo: Ut est contracta ad divinam essentiam, nego. Solutio constabit ex dicendis articulo sequenti.

91. Objicies quarto contra ultimam conclusionem: Omnis perfectio simpliciter simplex, est formaliter in Deo, & non tantum eminenter: Sed ratio habitus est perfectio simpliciter simplex: Ergo reperitur formaliter in Deo. Major est certa, & constabit ex infra dicendis, Minor vero probatur. Habitus essentialiter consistit in facilitate ad actum: Sed haec est perfectio simpliciter simplex, cum melius sit eam habere, quam eam carere: Ergo ratio habitus est perfectio simpliciter simplex.

Respondeo negando Minorem, ad cujus probationem, distinguo Majorem: Habitus essentialiter importat in potentia facilitatem ad actum, provenientem ab extrinseco, & ratione alicujus formae superadditae, & realiter aut virtualiter saltem à potentia distinctae, concedo Majorem. Provenientem ab intrinseco, nego

A Majorem & Consequentiam. Facilitas enim ab extrinseco proveniens, non est perfectio simpliciter simplex, cum praesupponat essentialiter in potentia quam perficit, aliquam imperfectioem, nempe difficultatem quam vincat, aut improprietatem quam tollat: ut constat in potentia visiva, quae quia est de se facilis, & proportionata ad videndum, nullo eget habitu ad eliciendam visionem. Unde falsum est quod melius sit talem facilitatem habere, quam non habere: perfectius enim est habere ab intrinseco, & sine ullo superaddito, facilitatem & proportionem ad actum, quam ab extrinseco, & per aliquam formam potentiae superadditam, & realiter aut virtualiter ab ea distinctam.

ARTICULVS V.

Quodnam sit objectum formale & primum, tam motivum, quam terminativum divini intellectus?

§. I.

Referuntur sententiae, & prima rejicitur.

92. Circa hanc difficultatem variè opinantur Auctores, omnes tamen sententiae, claritatis gratia, ad duas principales revocari possunt, & secunda rursus in tres alias subdividi.

Prima docet objectum primum intellectus divini, esse ens ut sic, analogicè commune Deo & creaturis. Ita Durandus in 1. dist. 35. quaest. 1. & Nominales ibidem.

Secunda tenet objectum primum & specificativum intellectus divini, non esse ens in communi, abstrahens à creato & increato, sed ens increatum. Ita communiter docent Theologi cum Sancto Doctore 1. contra Gentes cap. 48. Quia tamen in Deo plures sunt formalitates, nempe natura, ut radix attributorum & relationum; attributa, relationes, & ens divinum & increatum, transcendens omnia quae sunt in Deo: licet praefati Auctores conveniant in assignando pro objecto primum intellectus divini, ens & verum increatum; in constituendo tamen, sub qua formalitate, rationem primarij objecti sortiatur, in tres dividuntur sententias. Quidam enim rationem entis increati, ut ambientem naturam, attributa, & relationes divinas, docent esse objectum formale tam motivum, quam terminativum divinae intellectiois. Ita ex nostris docet Gonzalez infra quaest. 14. & ex extraneis Molina, & Ruiz. Alij distinguunt inter objectum formale motivum & terminativum, & docent objectum formale motivum divini intellectus, esse solam Dei essentiam, ut ab attributis, & relationibus virtualiter distinctam: objectum vero formale terminativum, esse naturam, attributa, & relationes; vel ens divinum, ut commune per logicam transcendentiam, omnibus praedicatis divinis. Quae sententia à quibusdam tribuitur Nazario, sed immeritò: ille enim 1. parte quaest. 14. art. 5. contro. 2. notab. 6. expressè docet, quod essentia divina est divini intellectus objectum adequatè motivum, & primario terminativum, & ratio cognoscendi omnia, ut ibidem videri potest.

Alij demum (& haec sententia communior est in Schola Thomistarum, eamque ex extraneis amplectuntur Suarez, Vazquez, & Granada) docent

natutam divinam, ut ab attributis & relationibus virtualiter distinctam, esse objectum formale & primum, tam motivum quam terminativum divini intellectus. Unde

93. Dico primò: objectum primum intellectus divini, esse ens increatum, non verò ens ut sic, ut analogicè commune Deo & creaturis. Ita D. Thomas loco citato, ubi varijs rationibus hanc veritatem demonstrat.

Prima & fundamentalis potest sic proponi. Illud est objectum primum, & specificativum intellectus divini, quod est per se primò ab illo intellectum: Sed nihil creatum potest esse per se primò à Deo intellectum: Ergo ens creatum, ad objectum primum, & specificativum divini intellectus, pertinere non potest, sed solum ens increatum & divinum. Major constat, Minor verò probatur. Ut objectum aliquod, per se primò ab intellectu attingatur, debet per se primò representari per speciem: Sed in intellectu divino, nulla datur species quæ ens creatum per se primò representet: Ergo nihil creatum potest esse per se primò à Deo intellectum. Major constat, nam ex intellectu & specie fit adæquatum intellectio- nis principium, nec intellectus aliter quam specie objecti fecundatus, potens est proximè exire in intellectio- nem: Sed species non potest per se primò intellectum fecundare, nisi in objectum per se primò ab illa representatum, cum mediâ representatione fecundet: Ergo intellectus non potest per se primò aliquid intelligere, nisi à specie per se primò representetur. Minor verò probatur: in Deo nulla potest dari species creata, sed ipsa divina essentia habet rationem speciei, fecundantis divinum intellectum ad cognoscenda objecta: Atqui divina essentia non potest per se primò representare creaturas: Ergo in Deo nulla potest dari species, quæ ens creatum per se primò representet. Major constat, Minor verò, cui soli potest inesse difficultas, probatur primò. Essentia Angeli, ut species, solum se ipsam per se primò representat, alia autem à se, prout in ipsa continetur: Ergo pariter essentia divina, ut species, solum seipsam potest primario representare.

Secundò, representatio speciei, vel est ratione similitudinis, vel ratione identitatis cum objecto: Sed divina essentia, nulli rei creatæ potest esse perfecte similis, nec cum illa identificari, ut constat: Ergo essentia divina, nullam rem creatam potest primario representare.

Tertiò, objectum per se primò per speciem representatum, debet convenire cum illa, saltè in eodem gradu immaterialitatis, ut docet D. Thomas infra quæst. 12. art. 2. inferens ex hoc principio, nullam speciem creatam posse representare quidditative Deum: Sed nihil creatum potest cum divina essentia convenire in eodem gradu immaterialitatis, ut manifestum est: Ergo nihil creatum potest per se primò representari per illam, ut speciem.

Quartò, species est virtus objecti primario per ipsam representati, & ut illius virtus ad intellectio- nem concurrat, ut docent Philosophi in libris de Anima: Sed divina essentia nequit ad intellectio- nem divinam concurrere, ut virtus alicujus entis creati, ut evidens est: Ergo non potest esse species, per se primò representativa alicujus entis creati.

94. Secunda ratio D. Thomæ, quæ est quinta in ordine, sic ab illo formatur. Primò & per se in-

Tomus I.

A telledum, est perfectio intelligentis: secundum hoc enim intellectus est perfectus, quod intelligit in actu, quod fit per hoc quod est unum cum primo & per se intellecto: Sed nihil creatum potest esse perfectio intellectus divini: Ergo nihil creatum potest esse primò intellectum ab ipso, & consequenter solus Deus est objectum primum proprii intellectus.

Tertia ratio quam ultimo loco ibidem proponit, sic potest formari. Objectum primò, & per se ab aliqua potentia attingibile, dat illi specificationem: Sed nihil à Deo distinctum, potest intellectui divino specificationem tribuere: Ergo nihil distinctum à Deo, potest per se primò ab intellectu divino cognosci, & consequenter sola veritas increata, est primum objectum adæquatum illius. Minor videtur certa, nam dare specificationem potentie, est in illam exercere veram & propriam causalitatem: nihil autem creatum, potest esse causa vera & propria alicujus perfectionis divinæ; aliàs aliqua divina perfectio, verè & proprie à creaturis dependeret. Major autem probatur: Tum quia est commune Philosophorum axioma, potentias & habitus ab objectis sumere specificationem, quod intelligendum est de objectis formalibus & primarijs: Tum etiam, quia in hoc objectum primum à secundario differt, quod istud purè terminat actum potentie, illud autem non terminat purè, & consequenter aliquod aliud munus erga potentiam exercet, quam purè terminare: Sed supra purè terminare, nihil aliud esse potest quam specificare potentiam: Ergo objectum primò, & per se, & ratione sui ab aliqua potentia attractum, dat illi speciem.

Ultima ratio sumitur ex Tractatu de voluntate Dei: Objectum enim primum voluntatis divinæ, non est bonum in communi, abstrahens à creato & increato, sed bonum increatum & divinum: Ergo pariter objectum primum intellectus divini, non est verum in communi, abstrahens à creato & increato, sed verum divinum & increatum. Consequentia tenet à paritate rationis, Antecedens autem demonstrari solet in Tractatu de voluntate Dei, & potest breviter hic suaderi. Objectum primum voluntatis est finis, media namque non amantur ratione sui, sed solum ratione finis, & consequenter sunt extra objectum voluntatis primum: Sed nulla bonitas, præter incretam & divinam, esse potest finis voluntatis divinæ: *Omnia enim propter semetipsum operatus est Dominus*, ut dicitur Prover. 16. Ergo sola bonitas divina & increata, est objectum primum voluntatis divinæ. Alias rationes exponemus in Tractatu de scientia Dei, quando ostendemus Deum non cognoscere creaturas immediate in seipsis, sed solum in seipso, & in essentia sua tanquam in causa.

95.

Disp. 2.
art. 1.
§ 2.

E in essentia sua tanquam in causa.

§. II.

Solvuntur objectiones.

O bjectives primò cum Durando: Quò aliqua potentia est perfectior, eò universalius habet objectum: Sed intellectus divinus est potentia perfectissima, & verum ut sic, abstrahens à creato & increato, est universalius, quam verum increatum: Ergo objectum primum & specificativum intellectus divini, non est verum increatum, sed abstrahens à creato & increato.

96.

I ij